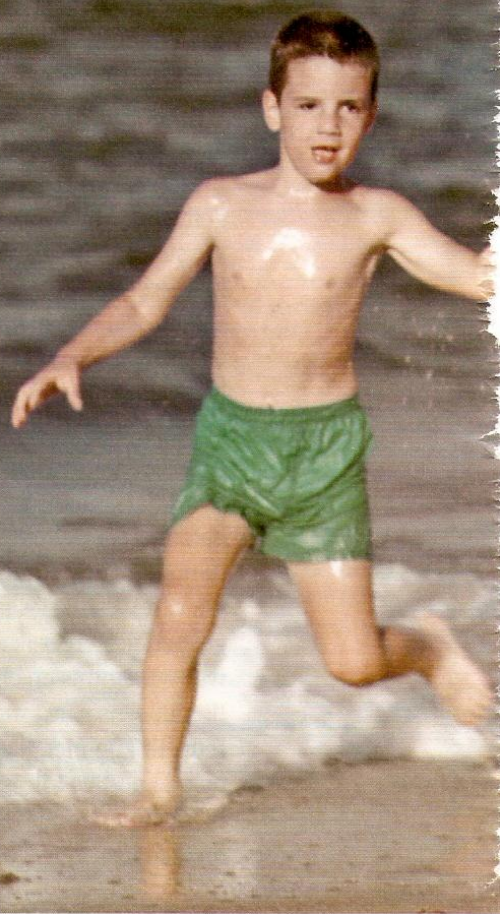

En als we thuis slaat-ie

Van de buitenkant lijkt het misschien een gezellig
modelgezin. Maar huiselijk geweld vindt dan
ook áchter gesloten deuren plaats. De aanpak
ervan is ingewikkeld, omdat er meestal
- ondanks alles - sprake is van liefde.

komen,
me

B

Berend kreeg vorig jaar een relatie met Tine, die de ziekte van Huntington heeft. Bij deze erfelijke en ongeneeslijke ziekte vallen langzaam maar zeker alle hersenfuncties uit en dat gaat zeker in het begin gepaard met sterke stemmingswisselingen en uitingen van agressie. Berend kon daar niet goed mee omgaan.

"Tine kon om het minste geringste woedend reageren. Dat had met haar ziekte te maken, maar dat begreep ik niet. Als ik een handdoek verkeerd teruglegde of iemand belde haar om half tien 's avonds, ontstak ze in woede. Dan schold ze me uit en vernederde me. Op een middag had ik haar elektrische fiets van de fietsenmaker gehaald. Ik liep met de fiets richting huis en ze kwam me tegemoet lopen. Volgens haar deed de fiets het nog steeds niet. Ze was heel boos en deed ontzettend onredelijk. Ik voelde me machteloos. Vanuit die machteloosheid heb ik haar tegen de grond geslagen. Een automobilist die stopte, sloeg ik ook tegen de grond. Ik was volledig bij toen ik het deed.

HET SLACHTOFFER: **'Ik geloofde dat we er wel uit zouden komen, omdat we van elkaar hielden'**

Tine had een blauwe plek op haar arm en een blauw oog. Dat kon natuurlijk niet. Ik had nooit eerder geweld gebruikt. Ik was er letterlijk ziek van, ben drie weken thuisgebleven van mijn werk. Ik was geweldig geschrokken van mezelf. Ik vroeg Tine: 'Waarom blijf je bij me?' Want ik zag het niet meer zitten. Ik vond mezelf zo min, zo onmogelijk. Ik kon me niet voorstellen dat ze nog van me hield."

Hulp voor alle twee

Berend kreeg een huisverbod van tien dagen, een wettelijk middel dat ervoor moet zorgen dat er even lucht is zodat de hulpverlening op gang kan komen. Het huisverbod is een van de middelen in de zogeheten systeemgerichte aanpak bij huiselijk geweld, waarbij niet alleen het slachtoffer hulp krijgt, maar ook de dader en eventuele kinderen die getuige zijn geweest van het geweld.

De systeemgerichte aanpak wordt gecoördineerd door een van de 35 regionale *Steunpunten Huiselijk Geweld* in Nederland. "De aanpak is erop gericht het geweld te laten stoppen," zegt Nancy Berkepeis die als beleidsmedewerker van *Aanpak Huiselijk Geweld* in de regio Nieuwe Waterweg Noord betrokken is bij de landelijke aanpak van huiselijk geweld. "Het is niet bedoeld om de partijen uit elkaar te krijgen. Als partners aangeven bij elkaar te willen blijven, richten we daar de hulpverlening op. Beide partijen krijgen bijvoorbeeld een cursus waarin ze leren met elkaar te praten. Daders leren een time-out te nemen als ze voelen dat ze heel boos worden. Slachtoffers leren assertiever te zijn. Het is belangrijk dat beiden van elkaar weten wat ze leren. Want als een dader door zijn cursus een time-out neemt, roept het slachtoffer - met een assertiviteitstraining achter de rug - dat hij niet moet weglopen. Slachtoffer en dader moeten beiden in het traject groeien."

Het aspect liefde maakt de aanpak van huiselijk geweld behoorlijk ingewikkeld. Dat inzicht is er pas het laatste decennium. Daarvoor - sinds de oprichting van de blijf-van-mijn-lijfhuizen door de vrouwenbeweging in de jaren zeventig - was de hulpverlening bij huiselijk geweld alleen gericht op de slachtoffers. Zij moesten worden geholpen, de plegers deugden immers niet. In de loop der tijd bleek dat huiselijk geweld niet zo simpel in elkaar stak. "Geweld tussen partners sluipt erin," zegt Berkepeis. "Soms is volstrekt onduidelijk wie nu het slachtoffer en wie de dader is. Dan zegt een vrouw: 'Ik heb wel een klap gekregen, maar als ik erop terugkijk, heb ik het bloed onder mijn nagels vandaan gehaald.' Dit praat het geweld niet goed, maar daaruit blijkt dat het hele gezin hulp nodig heeft."

Oók bij hoger opgeleide vrouwen

Huiselijk geweld komt in alle geledingen van de samenleving voor, maar er zijn omstandigheden die een groter risico vormen. Dit zijn gezinnen waarbij de vrouw (financieel) afhankelijk is van haar man, er sprake is van werkloosheid, schulden of een verslaving, een relatie die zich te snel ontwikkelt, partners niet goed met elkaar kunnen praten, er weinig zelfvertrouwen is, of waarbij (een van de partners) opgegroeid is met huiselijk geweld. Het lijkt erop dat de hulpverlening zich vooral

DE GEWELDPLEGER: 'Ik heb haar tegen de grond geslagen vanuit totale machteloosheid'

op die gezinnen richt. Niet geheel terecht, vindt Naeeda Aurangzeb, journaliste en presentatrice van het tv-programma *Halve Maan*. Zij verdiepte zich juist in huiselijk geweld bij hoogopgeleide vrouwen, nadat zij zelf tien jaar in een gewelddadige relatie zat. "Psychologen die een hoogopgeleide vrouw voor zich hebben, slaan het hokje 'slachtoffer van huiselijk geweld' op de invullijst over, zonder de cliënt te vragen of hier sprake van is," zegt Naeeda. "Dat overkwam mij ook. Ik heb lang therapie gevolgd, maar mij werd niet gevraagd of ik in een gewelddadig huwelijk zat. In mijn geval werd mij thuis na het geweld uitgelegd waarom ik het verdiende. Ik kreeg geen zoen, ik kreeg te horen hoe ik moest veranderen."

Schaamte en onbegrip zijn volgens Naeeda de redenen waarom slachtoffers van huiselijk geweld liever zwijgen. Terwijl ze zo hard hulp nodig hebben. "Ik zag het eerst niet, maar ik heb enorme schade opgelopen door het geweld in mijn huwelijk. Ik had nachtmerries, zelfs overdag als ik niet sliep; ik heb moeite met relaties, niet alleen met mannen, maar ook met vriendinnen. En ik vertrouw mijn eigen oordeel niet meer. Ik kreeg klappen van een man die iedereen fantastisch en lief vond. Wie zegt mij dat een man die op het eerste gezicht heel lief lijkt, niet gewelddadig is?" Naeeda maakte een paar jaar geleden haar jarenlange geheim op televisie bekend. Ze ontdekte direct hoe groot het

taboe op huiselijk geweld daadwerkelijk is. "Als het iemand overkomt die ver van ons afstaat, wijzen we geweld af," zegt Naeeda. "Maar als je beste vriendin voor de deur staat, die zegt dat ze door haar man is geslagen, reageren we anders. Dan zeg je: 'Maar je weet toch dat je 's avonds geen discussie meer met hem moet aangaan?' De dader wordt er niet op aangesproken. Als ik had gezegd dat ik was gescheiden omdat we uit elkaar waren gegroeid, had ik er waarschijnlijk meer vrienden aan overgehouden."

De geweldsspiraal

Ook Tanja (21) liep emotionele schade op in de gewelddadige relatie met Kareem, die twee jaar duurde. Ze had Kareem op haar achttiende leren kennen als een charmante en rustige jongen. Ze raakte al snel zwanger van hem, waardoor hun relatie behoorlijk onder druk kwam te staan. Een maand nadat hun dochtertje was geboren en ze in hun nieuwe huis waren getrokken, kreeg ze de eerste klappen.

"Hij kon al boos worden als hij de afstandbediening kwijt was. De eerste keren was ik ervan overtuigd dat het niet meer zou gebeuren, vervolgens dacht ik aan mijn gezin. Ik geloofde dat we er wel uit zouden komen, omdat we van elkaar hielden," vertelt Tanja.

Het geweld was op een gegeven moment zo heftig, dat Tanja naar haar ouders vluchtte. Haar moeder schakelde de politie in, Tanja deed aangifte en Kareem moest een nacht in de cel doorbrengen. Hij wist echter zijn telefoon mee te smokkelen en kon haar zodoende per sms zijn ►

Huiselijk geweld heeft veel gezichten

Huiselijk geweld komt in alle lagen van de samenleving voor. Naar schatting was ruim een miljoen mensen in Nederland de afgelopen vijf jaar slachtoffer van enige vorm van huiselijk geweld. Dit kan gaan om fysiek, seksueel of psychisch geweld. Zestig procent van het huiselijk geweld betreft geweld tegen de (ex-)partner. Vrouwen zijn vaker (zestig procent) het slachtoffer dan mannen (veertig procent). Andere vormen van huiselijk geweld zijn kindermishandeling of ouderenmishandeling. In 2010 registreerde de politie 44 doden als gevolg van huiselijk geweld; onder hen waren twintig vrouwen en veertien kinderen.

Driekwart van het partnergeweld betreft wederzijds geweld. Vrouwen uiten dit eerder via psychisch geweld, mannen reageren fysiek. Hulpverleners noemen dat relationeel geweld. Bij een kwart van de gewelddadige relaties komt het geweld van één kant. Vanaf 1 januari 2013 treedt de *Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling* in werking. Die moet ervoor zorgen dat professionals bij signalen van huiselijk geweld volgens een stappenplan werken. Onderzoek wijst uit dat hulp- en zorgverleners en leraren die met een meldcode werken drie keer zo vaak ingrijpen als collega's die zo'n code niet voorhanden hebben. www.meldcode.nl

DE HULPVERLENER: 'Geweld tussen partners sluipt erin. Soms is volstrekt onduidelijk wie nu het slachtoffer en wie de dader is'

huisverbod van tien dagen, maar na drie dagen kwam hij weer bij mij in huis. Dat wilde ik zelf ook graag, want ik hield nog steeds van hem." De situatie van Tanja en Kareem is een bijna klassiek scenario bij huiselijk geweld: een man en vrouw worden verliefd, door omstandigheden loopt de spanning tussen hen op, die explodeert met geweld, dan volgen berouw en beloftes, zit het koppel weer op een roze wolk en begint het langzaam maar zeker opnieuw. 'De geweldspiraal' noemt de hulpverlening dat. "Mensen houden van elkaar. Ze weten dat geweld niet goed is, daarom beloven ze elkaar dat het

niet weer zal gebeuren. Vaak gebeurt het dan toch," zegt Nancy Berkepeis. Dat was het geval bij Berend, uit het begin van dit artikel, bij wie het thuis onlangs toch weer uit de hand liep. Hij kreeg een huisverbod van 28 dagen opgelegd en volgt een

anti-agressie cursus. Berend: "Ik hoop dat het helpt, want zo herken ik mezelf niet. Dit moet stoppen." Tanja, die na twee jaar toch besloot definitief weg te gaan bij Kareem, kreeg naast therapie een assertiviteits-training. Ze heeft er baat bij, zegt ze. "Volgens mijn vrienden sta ik veel sterker in mijn schoenen. Ook is de band met mijn dochtertje verbeterd. Tijdens mijn relatie met Kareem was die heel slecht. Ik had weinig aandacht voor haar, omdat ik altijd bezig was met overleven." ■

Om privacyredenen zijn de namen van daders en slachtoffers in dit artikel gefingeerd.

Nietsdoen is erger

Buitenstaanders vinden het lastig om te bepalen wat ze moeten doen wanneer er huiselijk geweld wordt vermoed bij een vriendin, buurvrouw of familielid. Het is vaak angst dat het vermoeden niet klopt of vrees dat het slachtoffer daardoor nog meer klappen krijgt.

Directeur Seaske Verbeek van *Moetd*, een organisatie die trainingen biedt aan professionals die te maken hebben met huiselijk geweld, begrijpt dat het moeilijk voor mensen is zich met andermans relatie te bemoeien. "Maar we zouden banger moeten zijn om niets te doen. Als ik met slachtoffers van huiselijk geweld of hun kinderen praat, zeggen ze: 'De mensen wisten het wel, maar deden niets.' Dat maakt het voor hen erg eenzaam," zegt Verbeek.

Om het isolement van slachtoffers van huiselijk geweld tegen te gaan, zou je als vriendin of buurvrouw dicht bij het gezin moeten blijven. Verbeek: "Geef geen advies als 'Ga toch bij hem of haar weg', want als het slachtoffer dat niet doet, voelt het alsof hij of zij faalt. Probeer niet te oordelen, maar biedt een luisterend oor. Stuur af en toe een sms'je, blijf op verjaardagen komen en val de gewelddadige partner niet af. Het is ook belangrijk dat je de kinderen steunt, want zij zijn altijd slachtoffer van huiselijk geweld. Je mag je vrienden er gerust op aanspreken dat het voor kinderen heel erg is hun ouders ruzie te zien maken. Neem de kinderen een keer mee te logeren, niet om hen uit te horen, maar om ze even uit de situatie te halen." Omstanders kunnen ook altijd het dichtstbijzijnde *Steunpunt Huiselijk Geweld* bellen. Vermoed je ernstig geweld, bel dan meteen de politie.

Meer informatie over huiselijk geweld:

Stichting Zijweg: belangenbehartiger van vrouwen die te maken hebben met (ex-)partnergeweld en hun kinderen, www.stichtingzijweg.nl.

Steunpunt Huiselijk Geweld: www.shginfo.nl (voor slachtoffers en plegers) en www.huiselijkgeweld.nl (voor professionals), tel: 0900-1262626 (€ 0,05 cpm.).

Moetd: adviseert professionals die te maken hebben met huiselijk geweld, www.moetd.nl

Verder lezen:

De Kleine Gids Signalering Huiselijk Geweld 2011 door Dafna Holtzer € 20 (Uitgeverij Kluwer).

Wat huiselijk geweld met je doet door Roel Timmerman € 14,50 (Boekencentrum).